

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ È È **Κ.Λ.Π. κατά της ΕΛΛΑΔΟΣ**
(Προσφυγή υπ' αριθ. 16696/02)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

15 Ιουλίου 2004

Η παρούσα απόφαση θα καταστεί οριστική
υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 44 § 2 της Συμβάσεως.
Ενδέχεται να τύχει βελτιώσεων ως προς τη μορφή.

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ, 15-07-2004

[υπογραφή :]

/ S. QUESADA /

Αναπληρωτής Γραμματέας του Τμήματος

Στην υπόθεση È È **κ.λ.π. κατά της Ελλάδος**

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (πρώτο τμήμα),
συγκροτηθέν από τμήμα απαρτιζόμενο από τους δικαστές:
P. LORENZEN, *Πρόεδρο,*

K.Λ. POZAKH,
G. BONELLO,
F. TULKENS,
N. VAJIC,
E. STEINER,
K. HAJIYEV,

και από τον κ. S. QUESADA, *Αναπληρωτή Γραμματέα του Τμήματος*

Αφού διασκέφτηκε σε συμβούλιο στις 24-06-2004

Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, η οποία υιοθετήθηκε κατά την ως άνω ημερομηνία:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση εισήχθη δυνάμει της (υπ' αριθ. 16696/02) προσφυγής, την οποία κατέθεσαν κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας εννέα Έλληνες υπήκοοι, οι $\text{\textcircled{E}} \text{\textcircled{E}}$, $\text{\textcircled{E}} \text{\textcircled{E}}$, $\text{\textcircled{E}} \text{\textcircled{E}}$, $\text{\textcircled{E}} \text{\textcircled{E}}$, $\text{\textcircled{E}} \text{\textcircled{E}}$, $\text{\textcircled{E}} \text{\textcircled{E}}$, $\text{\textcircled{E}} \text{\textcircled{E}}$ και $\text{\textcircled{E}} \text{\textcircled{E}}$ («οι προσφεύγοντες»), οι οποίοι προσέφυγαν ενώπιον του Δικαστηρίου στις 17-04-2002 δυνάμει του άρθρου 34 της Συμβάσεως για την Προάσπιση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Οι προσφεύγοντες εκπροσωπούνται από τον Δικηγόρο Θηβών Ι. Κτιστάκη. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τους εκπροσώπους του πληρεξουσίου της, Μ. Απέσσο, Σύμβουλο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και Ι. Μπακόπουλο, Δικαστικό Αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Στις 06-05-2003, το πρώτο τμήμα απεφάσισε να γνωστοποιήσει στην Κυβέρνηση τις αιτιάσεις περί της διάρκειας της διαδικασίας και της απουσίας πραγματικής εσωτερικής προσφυγής δια της οποίας οι προσφεύγοντες θα είχαν δυνηθεί να διατυπώσουν τις σχετικές προς τη

διάρκεια αιτιάσεις τους. Βάσει των διατάξεων του άρθρου 29 § 3, απεφάσισε ότι θα συνεξετάζονταν το παραδεκτό και το βάσιμο της υποθέσεως.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

4. Στις 10-12-1993, οι προσφεύγοντες κατέθεσαν ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Πύργου αγωγή, με την οποία ζητούσαν να υποχρεωθεί ο πρώην εργοδότης τους να αναπροσαρμόσει το ποσό των συντάξεών τους.

5. Στις 20-02-1996, το δικαστήριο απέρριψε το αίτημα των προσφευγόντων επειδή είχε παραγραφεί, και μάλιστα πριν από την εισαγωγή της αγωγής τους (απόφαση 12/1996).

6. Στις 29-03-1996, οι προσφεύγοντες εφείβαν την απόφαση αυτή.

7. Στις 29-05-1998, το Διοικητικό Εφετείο Πατρών απέρριψε την έφεση των προσφευγόντων ως απαράδεκτη επειδή οι προσφεύγοντες είχαν παραλείψει να καταβάλει το παράβολο το οποίο προβλέπεται από τον νόμο για την άσκηση της εφέσεως (απόφαση 346/1998).

8. Στις 22-03-1999, οι προσφεύγοντες κατέθεσαν αίτηση αναιρέσεως.

9. Στις 25-02-2002, με την πράξη 793/2002, το Συμβούλιο της Επικρατείας διαπίστωσε ότι οι προσφεύγοντες είχαν παραλείψει να καταθέσουν υπόμνημα προς επίρρωση του αιτήματός τους και ότι το ποσό της διαφοράς ήταν κατώτερο από 2 000 000 δραχμές, και κήρυξε τη δίκη κατηρημένη, συμφώνως προς τον Ν. 2944/2001, ο οποίος δημοσιεύθηκε στο Φ.Ε.Κ. της 8^{ης} Οκτωβρίου 2001 και ορίζει ότι δεν επιτρέπεται η άσκηση αιτήσεως αναιρέσεως όταν το ποσό της διαφοράς που άγεται ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας είναι κατώτερο από 2 000 000 δραχμές (5 870 ευρώ).

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

I. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΓΓΕΛΛΟΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ, ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

10. Οι προσφεύγοντες ισχυρίζονται ότι η διάρκεια της διαδικασίας συνιστά παραβίαση της αρχής της «ευλόγου προθεσμίας», όπως προβλέπεται από το άρθρο 6 § 1 της Συμβάσεως, το οποίο ορίζει τα εξής :

«Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσή του δικαστεί δίκαιως (...) εντός λογικής προθεσμίας, από (...) δικαστήριο (...), το οποίο θα αποφασίσει (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...)»

A. Περί του παραδεκτού

11. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη υπό την έννοια του άρθρου 35 § 3 της Συμβάσεως. Το Δικαστήριο επισημαίνει εξ άλλου ότι η εν λόγω αιτίαση δεν προσκρούει σε κανέναν άλλον λόγο απαραδέκτου. Αρμόζει, συνεπώς, να γίνει δεκτή.

B. Επί της ουσίας

1. *Περίοδος η οποία πρέπει να ληφθεί υπόψη*

12. Η Κυβέρνηση δηλώνει ότι η επίδικη διαδικασία περαιώθηκε στις 08-10-2001, ημερομηνία κατά την οποία δημοσιεύθηκε ο Ν. 2944/2001. Από της ημερομηνίας αυτής, οι προσφεύγοντες ήταν σε θέση να γνωρίζουν την έκβαση της διαδικασίας ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας.

13. Οι προσφεύγοντες αντικρούουν το επιχείρημα αυτό.

14. Το Δικαστήριο δεν πείθεται από το επιχείρημα της Κυβερνήσεως, κατά την οποία η επίδικη διαδικασία περαιώθηκε στις 08-10-2001, με τη δημοσίευση του Ν. 2944/2001. Εάν εκλαμβάνονταν η ημερομηνία αυτή ως καταληκτική ημερομηνία της επίδικης διαδικασίας, τούτο θα

ισοδυναμούσε με υποκατάσταση στον ρόλο του Συμβουλίου της Επικρατείας, το οποίο είναι το μόνο αρμόδιο όργανο να αποφασίσει για την τύχη της διαδικασίας η οποία έχει εγερθεί ενώπιόν του από τους προσφεύγοντες (βλ., *mutatis mutandis*, Γκούτσια κ.λ.π. κατά της Ελλάδος (déc.), n° 72983/01, 25 Σεπτεμβρίου 2003).

15. Το Δικαστήριο σημειώνει, επομένως, ότι η διαδικασία άρχισε στις 10-12-1993, με την προσφυγή ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Πύργου, και περαιώθηκε στις 25-02-2002, με την πράξη 793/2002 του Συμβουλίου της Επικρατείας. Διήρκεσε, επομένως, οκτώ έτη, δύο μήνες και δεκαπέντε ημέρες για τρεις βαθμούς δικαιοδοσίας.

2. *Εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας της διαδικασίας*

16. Η Κυβέρνηση δηλώνει ότι η διάρκεια της διαδικασίας δεν υπήρξε υπερβολική και ότι τα επιληφθέντα της υποθέσεως δικαστήρια απεφάνθησαν εντός ευλόγων προθεσμιών.

17. Οι προσφεύγοντες δηλώνουν ότι η υπόθεσή τους δεν ήταν πολύπλοκη και ότι δεν ευθύνονται για την καθυστέρηση της διαδικασίας.

18. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ο εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας μιας διαδικασίας εκτιμάται αναλόγως των περιστάσεων της υποθέσεως και λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων, τα οποία έχουν διαμορφωθεί από τη νομολογία του Δικαστηρίου και ειδικότερα της πολυπλοκότητας της υποθέσεως, της συμπεριφοράς του προσφεύγοντος και της συμπεριφοράς των αρμοδίων αρχών, ως και των συνεπειών της διαφοράς για τους ενδιαφερομένους (βλ., μεταξύ πολλών άλλων, *Frydlender κατά της Γαλλίας* [GC], n° 30979/96, § 43, CEDH 2000-VII).

19. Το Δικαστήριο εκτιμά ότι η υπόθεση δεν παρουσίαζε ιδιαίτερη δυσκολία και ότι η συμπεριφορά των προσφευγόντων δεν αμφισβητείται. Πρέπει, επομένως, να διαπιστωθεί ότι, προκειμένου περί διάρκειας μεγαλύτερης από οκτώ έτη και δύο μήνες, η βραδύτητα της διαδικασίας οφείλεται κυρίως στη συμπεριφορά των αρχών και των δικαστηρίων τα οποία

επελήφθησαν της υποθέσεως.

20. Το Δικαστήριο επισημαίνει εκ νέου ότι τα Συμβαλλόμενα Κράτη υποχρεούνται όπως οργανώνουν το δικαστικό σύστημά τους κατά τρόπον ώστε τα δικαστήριά τους να δύνανται να εγγυώνται σε κάθε πρόσωπο την έκδοση οριστικής αποφάσεως επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως εντός ευλόγου προθεσμίας (*Comingersoll S.A. κατά της Πορτογαλίας* [GC], η° 35382/97, § 24, CEDH 2000-IV). Συνεπώς, το Δικαστήριο δεν θα ηδύνατο να θεωρήσει «εύλογο» τον συνολικό διαδραμόντα χρόνο στην παρούσα υπόθεση.

Επομένως, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Συμβάσεως.

II. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΓΓΕΛΛΟΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 13 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

21. Οι προσφεύγοντες παραπονούνται ότι το ελληνικό δίκαιο δεν προσφέρει πραγματική προσφυγή δια της οποίας θα είχαν δυνηθεί να εγείρουν ενώπιον εθνικής αρχής το ζήτημα της υπερβολικής διάρκειας της ακολουθηθείσας στην υπόθεσή τους διαδικασίας. Επικαλούνται το άρθρο 13 της Συμβάσεως, το οποίο έχει ως εξής :

«Κάθε πρόσωπο του οποίου τα αναγνωριζόμενα στη (...) Σύμβαση δικαιώματα και ελευθερίες παραβιάσθηκαν, έχει το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον εθνικής αρχής, έστω και αν η παραβίαση διεπράχθη από πρόσωπα ενεργούντα εν τη εκτελέσει των δημοσίων καθηκόντων τους.»

A. Περί του παραδεκτού

22. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη υπό την έννοια του άρθρου 35 § 3 της Συμβάσεως. Το Δικαστήριο επισημαίνει εξ άλλου ότι η εν λόγω αιτίαση δεν προσκρούει σε κανέναν άλλον λόγο απαραδέκτου. Αρμόζει, συνεπώς, να γίνει δεκτή.

B. Επί της ουσίας

23. Η Κυβέρνηση αναφέρεται στην υπόθεση *Παπαγεωργίου* (*Παπαγεωργίου κατά της Ελλάδος*, απόφαση από 22 Οκτωβρίου 1997, *Recueil des arrêts et décisions* 1997-VI, σελ. 2292, § 50), για να δηλώσει ότι το άρθρο 6 § 1 της Συμβάσεως είναι *lex specialis* εν σχέσει προς το άρθρο 13. Επομένως, εάν το Δικαστήριο διαπιστώσει παραβίαση του άρθρου 6 § 1, δεν θα είναι αναγκαίο να αποφανθεί και επί της αιτιάσεως αυτής.

24. Οι προσφεύγοντες δηλώνουν ότι η νομολογία στην οποία αναφέρεται η Κυβέρνηση, δεν είναι πλέον επίκαιρη.

25. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι, στην υπόθεση *Kudla* (*Kudla κατά της Πολωνίας* [GC], n° 30210/96, § 156, CEDH 2000-XI), έκρινε ότι η ορθή ερμηνεία του άρθρου 13 έχει ως εξής : «η διάταξη αυτή εγγυάται πραγματική προσφυγή ενώπιον εθνικής αρχής, η οποία επιτρέπει τη διατύπωση παραπόνων όσον αφορά τη μη εκπλήρωση της επιβαλλόμενης από το άρθρο 6 § 1 υποχρεώσεως προς εκδίκαση των υποθέσεων εντός ευλόγου προθεσμίας.»

26. Εξ άλλου, το Δικαστήριο είχε ήδη την ευκαιρία να διαπιστώσει ότι η ελληνική έννομη τάξη δεν προσέφερε στους ενδιαφερόμενους πραγματική προσφυγή υπό την έννοια του άρθρου 13 της Συμβάσεως, η οποία θα τους επέτρεπε να διατυπώσουν παράπονα όσον αφορά τη διάρκεια διαδικασίας (*Κόντη-Αρβανίτη κατά της Ελλάδος*, n° 53401/99, §§ 29-30, 10 Απριλίου 2003). Το Δικαστήριο δεν διακρίνει στην παρούσα περίπτωση οιονδήποτε λόγο ο οποίος θα επέτρεπε να αποκλίνει της νομολογίας αυτής, εφόσον μάλιστα η Κυβέρνηση δεν δηλώνει ότι η ελληνική έννομη τάξη προσέφερε εντωμεταξύ παρόμοιο ένδικο μέσο.

27. Για τον λόγο αυτόν, το Δικαστήριο εκτιμά ότι στην παρούσα υπόθεση υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 της Συμβάσεως λόγω της απουσίας από το εσωτερικό δίκαιο ενός ενδίκου μέσου το οποίο θα είχε επιτρέψει στους προσφεύγοντες να επιτύχουν την κατοχύρωση του δικαιώματός τους στην εκδίκαση της υποθέσεώς τους «εντός ευλόγου

προθεσμίας», υπό την έννοια του άρθρου 6 § 1 της Συμβάσεως.

III. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΓΓΕΛΛΟΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ, ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΟΝ ΔΙΚΑΙΟ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

28. Οι προσφεύγοντες παραπονούνται, υπό το πρίσμα του άρθρου 6 § 1 της Συμβάσεως, ότι δεν έτυχαν δικαίας δίκης για τον προσδιορισμό του αστικής φύσεως δικαιώματός τους στην αναπροσαρμογή του ποσού των συντάξεών τους, επειδή το ζήτημα το οποίο υπεβλήθη στα εθνικά δικαστήρια, επιλύθηκε οριστικά από τον νομοθέτη και όχι από τη δικαστική εξουσία. Ειδικότερα, οι προσφεύγοντες δηλώνουν ότι ο Ν. 2944/2001 επέδρασε άμεσα επί της επιλύσεως της διαφοράς. Ωστόσο, ο νόμος αυτός υιοθετήθηκε ενώ ήδη εκκρεμούσε η αίτησή τους ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Περί του παραδεκτού

29. Το Δικαστήριο αναφέρεται στην υπόθεση *Brualla Gómez de la Torre*, η οποία αφορούσε το απαράδεκτο αιτήσεως αναιρέσεως επί υποθέσεως αστικής φύσεως, λόγω της άμεσης εφαρμογής ενός νέου δικονομικού νόμου. Στην από 19 Δεκεμβρίου 1997 απόφασή του, το Δικαστήριο έκρινε ότι «η υιοθετηθείσα από τα ισπανικά δικαστήρια επίλυση της παρούσας υποθέσεως διαπνέεται από μία γενικώς αποδεκτή αρχή, συμφώνως προς την οποία, πλην αντιθέτου ρητής διατάξεως, οι δικονομικοί νόμοι εφαρμόζονται πάραυτα επί των τρεχουσών διαδικασιών». Έκρινε δε νόμιμο «τον σκοπό ο οποίος επιδιώκεται από την εν λόγω νομοθετική αλλαγή: αναπροσαρμογή του ύψους του οικονομικού αντικειμένου των αιτήσεων αναιρέσεως προκειμένου να αποφευχθεί η υπερβολική επιβάρυνση των δικασίμων του Ανωτάτου Δικαστηρίου με υποθέσεις ήσσονος σημασίας». Σημείωσε δε ότι η επίμαχη διαδικασία «επόταν, εν τοιαύτη περιπτώσει, της εξετάσεως της υποθέσεως της προσφεύγουσας από το πρωτοδικείο (...) και στη συνέχεια από εφετείο, δικαστήρια τα οποία διέθεταν πλήρη δικαιοδοσία»

και συμπέρανε ότι «έχοντας υπόψη τον ειδικό ρόλο τον οποίο διαδραματίζει το Ανώτατο Δικαστήριο ως ανααιρετικό δικαστήριο, είναι δυνατόν να γίνει δεκτό ότι η διαδικασία η οποία ακολουθείται ενώπιόν του συνδυάζεται με έναν μεγαλύτερο φορμαλισμό» (*Brualla Gómez de la Torre κατά της Ισπανίας*, απόφαση από 19 Δεκεμβρίου 1997, *Recueil des arrêts et décisions* 1997-VIII, σελ. 2956, §§ 35-39). Το Δικαστήριο δεν διακρίνει στην παρούσα περίπτωση οποιονδήποτε λόγο ο οποίος θα του επέτρεπε να αποκλίνει της νομολογίας αυτής (βλ. επίσης, τέλος, *Λαγουβάρδου-Παπαθεοδώρου κατά της Ελλάδος* (déc.), n° 72211/01, 4 Σεπτεμβρίου 2003, *Κοζύρης κ.λ.π. κατά της Ελλάδος* (déc.), n° 73669/01, 2 Οκτωβρίου 2003, *Χαρμαντάς κ.λ.π. κατά της Ελλάδος* (déc.) n° 38302/02, 6 Νοεμβρίου 2003).

Επομένως, η προσφυγή είναι, κατά το μέρος αυτό, προδήλως αβάσιμη και πρέπει να απορριφθεί κατ' εφαρμογή του άρθρου 35 §§ 3 και 4 της Συμβάσεως.

IV. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΓΓΕΛΛΟΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 1 ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΥ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 1

30. Οι προσφεύγοντες διετύπωναν επίσης παράπονα όσον αφορά παραβίαση του δικαιώματος στον σεβασμό της περιουσίας τους, όπως εγγυάται το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου υπ' αριθ. 1. Εν συνεχεία, οι προσφεύγοντες δήλωσαν ότι επιθυμούν να παραιτηθούν της αιτιάσεως αυτής.

31. Το Δικαστήριο συμπεραίνει ότι οι προσφεύγοντες δεν προτίθενται πλέον να εμμείνουν στην αιτίαση αυτή, υπό την έννοια του άρθρου 37 § 1 α) της Συμβάσεως. Εκτιμά εξ άλλου ότι ουδεμία ιδιαίτερη περίπτωση σχετική προς τον σεβασμό των δικαιωμάτων τα οποία εγγυάται η Σύμβαση και τα Πρωτόκολλα αυτής, απαιτεί την περαιτέρω εξέταση της εν λόγω αιτιάσεως (Άρθρο 37 § 1 *in fine*).

Επομένως, δέον όπως διαγραφεί η προσφυγή κατά το μέρος αυτό.

V. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

32. Κατά το άρθρο 41 της Συμβάσεως

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων αυτής, και αν το εσωτερικό δίκαιο του υψηλού συμβαλλομένου μέρους δεν επιτρέπει ειμή την ατελή επανόρθωση των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εν ανάγκη, στο αδικηθέν μέρος δικαία ικανοποίηση.»

A. Ζημία

33. Οι προσφεύγοντες ζητούν 20 000 ευρώ για την ηθική βλάβη την οποία, όπως ισχυρίζονται, υπέστησαν.

34. Η Κυβέρνηση δεν εκφέρει άποψη.

35. Βεβαίως, το Δικαστήριο δεν θα ηδύνατο να προβεί σε υποθέσεις όσον αφορά τα συμπεράσματα στα οποία το Διοικητικό Εφετείο Πατρών θα είχε καταλήξει εάν οι προσφεύγοντες δεν είχαν παραλείψει να καταβάλουν το παράβολο το οποίο προβλέπεται από τον νόμο προκειμένου περί ασκήσεως εφέσεως (βλ. παράγραφο 7 ανωτέρω). Εντούτοις, εκτιμά ότι η παράλειψη αυτή εκ μέρους των προσφευγόντων κατά το στάδιο της εφέσεως, αποστέρησε από τη διαφορά κάθε συνέπεια την οποία θα ήταν δυνατόν να είχε για τους προσφεύγοντες. Υπό τις συνθήκες αυτές, το Δικαστήριο κρίνει ότι η ηθική βλάβη επανορθώνεται επαρκώς με τις διαπιστώσεις του περί παραβιάσεως της Συμβάσεως.

B. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

36. Οι προσφεύγοντες ζητούν επίσης 6 000 ευρώ έκαστος για τα έξοδα και τη δικαστική δαπάνη την οποία πραγματοποίησαν ενώπιον των εσωτερικών δικαστηρίων και του Δικαστηρίου. Δεν προσκομίζουν παραστατικά ή λογαριασμούς αμοιβής.

37. Η Κυβέρνηση δεν εκφέρει άποψη.

38. Κατά την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η επιδίκαση εξόδων και δικαστικής δαπάνης κατά το άρθρο 41 προϋποθέτει ότι τα εν λόγω έξοδα και δικαστική δαπάνη είναι αποδεδειγμένως πραγματικά, αναγκαία και εύλογα (*Ιατρίδης κατά της Ελλάδος* (δικαία ικανοποίηση) [GC], n° 31107/96, § 54, CEDH 2000-XI).

39. Όσον αφορά τα έξοδα και τη δικαστική δαπάνη η οποία πραγματοποιήθηκε στην Ελλάδα, το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει ότι ήταν δυνατόν η μακρά διάρκεια μιας διαδικασίας να συνεπάγεται αύξηση των εξόδων και της δικαστικής δαπάνης του προσφεύγοντος ενώπιον των εσωτερικών δικαστηρίων και ότι αρμόζει επομένως να ληφθούν υπόψη (βλ., μεταξύ άλλων, *Caruano κατά της Ιταλίας*, απόφαση από 25 Ιουνίου 1987, série A n° 119-A, σελ. 15, § 37). Εντούτοις, στην προκειμένη περίπτωση, το Δικαστήριο σημειώνει ότι οι προσφεύγοντες δεν προσκομίζουν παραστατικά όσον αφορά τα έξοδα τα οποία πραγματοποίησαν ενώπιον των δικαστηρίων τα οποία επελήφθησαν της υποθέσεώς τους. Πρέπει, επομένως, να απορριφθούν οι αξιώσεις τους κατά το μέρος αυτό. Όσον αφορά τα έξοδα τα οποία πραγματοποιήθηκαν για τις ανάγκες της εκπροσώπησης των προσφευγόντων ενώπιόν του, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι οι απαιτήσεις των προσφευγόντων δεν υποβάλλονται αναλυτικά ούτε συνοδεύονται από τα απαιτούμενα δικαιολογητικά. Ωστόσο, βέβαιον είναι ότι για την προετοιμασία της παρούσης υποθέσεως, οι προσφεύγοντες πραγματοποίησαν ορισμένα έξοδα (*Dikme κατά της Τουρκίας*, n° 20869/92, § 126, CEDH 2000-VIII). Για τον λόγο αυτόν, αποφαινόμενο κατά δικαία κρίση, το Δικαστήριο επιδικάζει από κοινού στους προσφεύγοντες 3 000 ευρώ για έξοδα και δικαστική δαπάνη σχετικώς προς τη διαδικασία η οποία ακολουθήθηκε ενώπιόν του.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

40. Το Δικαστήριο κρίνει ότι αρμόζει να υπολογισθούν οι τόκοι υπερημερίας επί του επιτοκίου διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τραπέζης, προσαυξανόμενου κατά τρεις ποσοστιαίες

μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΩΣ,

1. *Αποφασίζει* να διαγράψει τη βάση του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου υπ' αριθ. 1 αιτίαση.

2. *Κάνει δεκτή* την προσφυγή ως προς τις αιτιάσεις όσον αφορά την υπερβολική διάρκεια της διαδικασίας και την απουσία πραγματικής εσωτερικής προσφυγής δια της οποίας οι προσφεύγοντες θα είχαν δυνηθεί να διατυπώσουν την αιτίασή τους όσον αφορά την εν λόγω διάρκεια, και *απορρίπτει* την προσφυγή κατά τα λοιπά.

3. *Κρίνει* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Συμβάσεως.

4. *Κρίνει* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 της Συμβάσεως.

5. *Κρίνει* ότι και μόνον οι περί παραβιάσεως διαπιστώσεις προσφέρουν επαρκή δικαία ικανοποίηση για την ηθική βλάβη την οποία υπέστησαν οι προσφεύγοντες.

6. *Κρίνει* ότι

α) το εναγόμενο Κράτος υποχρεούται να καταβάλει από κοινού στους προσφεύγοντες, εντός τριών μηνών από της ημερομηνίας κατά την οποία η απόφαση θα καταστεί οριστική συμφώνως προς το άρθρο 44 § 2 της Συμβάσεως, το ποσό των 3 000 ευρώ (τρεις χιλιάδες ευρώ) για έξοδα και δικαστική δαπάνη, πλέον οιουδήποτε ποσού δυναμένου να οφείλεται για φόρο,

β) από της εκπνοής της προθεσμίας αυτής και μέχρι της καταβολής, το ποσό αυτό θα προσαυξάνεται με απλό τόκο ίσο προς το ισχύον κατ' αυτό το χρονικό διάστημα επιτόκιο διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τραπέζης, προσαυξανόμενο κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

7. *Απορρίπτει* το αίτημα δικαίας ικανοποίησης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στη Γαλλική γλώσσα, εν συνεχεία κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 15-07-2004 κατ' εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του Κανονισμού.

[υπογραφή]

/ Santiago QUESADA /

Αναπληρωτής Γραμματέας

[υπογραφή]

/ Peer LORENZEN /

Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση από το συνημμένο υπηρεσιακό έγγραφο στη Γαλλική γλώσσα.

Αθήνα, 01-08-2004.

Η ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΡΙΑ

ΜΑΡΙΑ Π. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ